

Utredning av en resursskola i kommunal regi, Ängsrosen

Infoga en bild genom att välja **Bild på startsida**
på fliken **Österåkers kommun**

Innehåll

1. Inledning	3
2. Särskilt stöd i skolan	4
3. Särskild undervisningsgrupp	5
Minirosen och Solrosen	5
4. Resursskola	6
5. Ekonomiska förutsättningar	7
6. Lokalförutsättningar och organisatoriska överväganden	8
7. Förslag framåt runt organisation av resursskola samt centrala särskilda undervisningsgrupper	9
8. Slutsats, förvaltningens ställningstagande	10
9. Verksamhetspåverkan	11
Skolledning	11
Elevhälsa	11
Ansökan och antagning	11
Fritidshem	11
Skolskjuts	12
10. Barnkonsekvensanalys	12

I. Inledning

Utbildningsförvaltningen har av Utbildningsnämnden fått i uppdrag att återkomma med en plan för att starta upp en resursskola i kommunal regi. Uppdraget ska återrapporteras senast 31 mars 2026.

Utbildningsförvaltningen har därför inlett en utredning för att kartlägga och analysera behovet av att se över kapacitet, flexibilitet och tillgänglighet i befintliga stödstrukturer, samt att utreda en resursskola i kommunal regi – som bättre kan möta elevernas behov i tid och stärka likvärdigheten.

Enligt skollagen ska utbildningen inom varje skolform vara likvärdig. En likvärdig utbildning innebär emellertid inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov vilket innebär att olika vägar att nå målet behöver prövas. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen.

I läroplan för grundskolan står att undervisningen ska anpassas efter varje elevs förutsättningar och behov. Undervisningen ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.¹

Verksamhetsrapporterna för förskola och grundskola i egen regi för perioden 2024–2025 lyfter tydligt fram ett ökande stödbehov inom samtliga verksamhetsområden. Detta stärker behovet av att säkerställa att kommunen har ändamålsenliga stödstrukturer för att möta elever i behov av särskilt stöd på ett likvärdigt, rättssäkert och hållbart sätt. Rektorerna beskriver även att behovet av förstärkta stödinsatser är särskilt stort för elever med utåtagerande beteende. Inom den nuvarande strukturen finns begränsningar för hur dessa behov kan tillgodoses, vilket innebär att elevhälsa och ordinarie undervisningsmiljöer påverkas.

Det har också framkommit att akuta placeringar för närvarande inte alltid kan genomföras inom önskad tidsperiod, vilket i vissa fall kan leda till att elever och skolor får vänta innan stödinsatser kan sättas in.

Samtidigt visar utvärderingar att elever på Minirosen har behov av långsiktigt stöd i en övergripande särskild undervisningsgrupp alternativt på en resursskola i kommunal regi, ett uppdrag som Minirosen inte har. Minirosens uppdrag har varit att under en period arbeta

¹ Skolverket. *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022*, kap 1.

med yngre elever för att eleverna därefter ska kunna återgå till ordinarie grundskoleverksamhet.

Den nuvarande strukturen har utformats med syftet att skapa goda förutsättningar för en trygg uppstart och en välfungerande övergång till verksamheten. Det ger ofta positiva resultat, men innebär också att snabb respons vid akuta behov i vissa fall blir svår att uppnå. Detta tydliggör behovet av att se över kapacitet, flexibilitet och tillgänglighet i befintliga stödstrukturer, samt att utreda behovet av en resursskola i kommunal regi.

Mot denna bakgrund och i enlighet med uppdragets intentioner har en utredning genomförts med syfte att:

- ta fram en plan för att starta en resursskola i kommunal regi
- se över kapacitet, flexibilitet och tillgänglighet i befintliga stödstrukturer
- föreslå förutsättningar för organisation, lokaler, bemanning och finansiering

Syftet är att skapa ett beslutsunderlag som grundar sig i aktuell behovsbild och som kan stödja politiken i att ta ställning till befintliga stödstrukturer och när och hur en resursskola i kommunal regi ska etableras.

Rapporten har tagits fram i en arbetsgrupp inom utbildningsförvaltningen bestående av skolchef Joakim Östling, elevhälsochef Henrik Kempe, sakkunnig för särskilt stöd Anki Wallerå, sakkunnig för utbildning Erika Frangini, rektor Sara Moxness, rektor Marie de Vylder Dernell och avdelningschef socialförvaltningen Erika Sundberg.

2. Särskilt stöd i skolan

Skolans lärmiljö ska utformas för att kunna möta elevers olikheter, förutsättningar och behov. Förändringar i organisationen runt eleven kan ibland vara tillräckligt för att åstadkomma en positiv utveckling som möter elevens behov av stöd. En del elever kan vara i behov av ytterligare stöd utöver den ledning och stimulans som alla elever ska ges i den ordinarie undervisningen. Detta stöd kan ges i form av extra anpassningar eller särskilt stöd.

Extra anpassningar är en stödinsats av mindre ingripande karaktär som normalt är möjlig att genomföra inom ramen för den ordinarie undervisningen². Exempel på extra anpassningar är anpassade läromedel, anpassning av undervisningen, specialpedagogiska insatser och olika hjälpmedel.

Räcker inte extra anpassningar för att eleven ska nå målen ska rektor skyndsamt utreda om behov av särskilt stöd föreligger. Särskilt stöd avser insatser av mer ingripande karaktär som normalt inte är möjliga att genomföra inom ramen för den ordinarie undervisningen.

² 3 kap 5 § Skollagen

Särskilt stöd beslutas av rektorn och ska dokumenteras i ett åtgärdsprogram³. Åtgärder för särskilt stöd kan till exempel omfatta utökat specialpedagogiskt stöd, stöd av en resursperson, placering i särskild undervisningsgrupp eller anpassad studiegång.

Elevhälsan har en viktig roll i detta arbete och omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.⁴ Ett exempel på åtgärd inom ramen för särskilt stöd kan vara att eleven får stöd i en särskild undervisningsgrupp.

3. Särskild undervisningsgrupp

I skollagen regleras särskild undervisningsgrupp inom ramen för åtgärdsprogram för särskilt stöd inom en skolenhet. Beslut om placering fattas av elevens rektor. En del kommuner organiserar även kommunövergripande eller centrala särskilda undervisningsgrupper. Dessa verksamheter regleras inte i skollagen vilket medför stor variation avseende mottagande av elever och finansiering av verksamheterna.

Oavsett hur en särskild undervisningsgrupp organiseras finns avgörande skillnader i förhållande till en resursskola. Placering i särskild undervisningsgrupp kan göras även utan elevens och vårdnadshavarens medgivande, till exempel för att tillförsäkra andra elever arbetsro och trygghet, medan mottagande i en resursskola alltid är frivilligt. Placering i särskild undervisningsgrupp innebär inte byte av skolenhet medan placering i resursskola alltid innebär byte av skolenhet.

Minirosen och Solrosen

När den ordinarie undervisningen i skolan inte fullt ut kan möta en elevs behov av särskilt anpassade lokaler och pedagogik ska det finnas möjlighet till extraordinärt stöd i anpassad skolmiljö. Skolans styrdokument uttrycker explicit att elevens individuella behov är utgångspunkt för verksamheten. Elevens behov kan dock vara föränderligt över tid, varför en placering i en särskild undervisningsgrupp ska betraktas som tillfällig och flexibel enligt Skolverkets allmänna råd.

I Österåkers kommun finns två centrala särskilda undervisningsgrupper inom egen regi som kan tillgodose behovet av denna typ av särskilt stöd, Minirosen för F- 6 och Solrosen för årskurs 7–9. År 2023 var cirka 0,23 procent, (15) av eleverna i årskurs F - 9 inom egen regi placerade i central särskild undervisningsgrupp inom egen regi, för 2025 är den siffran 18 elever. Enheterna tar emot elever från alla kommunala skolor. Eleverna som genomför sin utbildning i de centrala särskilda undervisningsgrupperna är fortsatt inskrivna i sin ”hemskola” där rektor på den ursprungliga skolan ansvarar för eleven. Den särskilda

³ 3 kap 7–11 §§ Skollagen

⁴ 2 kap. 25 § skollagen.

undervisningsgruppen ses som en insats inom ramen för elevens åtgärdsprogram. Egen regi har utarbetade system, i samverkan med bland annat elevhälsan, för att bedöma vilka elever som antas till central särskild undervisningsgrupp, vilket säkerställer att endast elever med störst behov av verksamheten tas emot. Beslutet innefattar längd, omfattning, uppföljningsdatum, behov av resurser från hemskolan, plan för återgång och ett formellt beslut enligt Skollagen 3 kap § 9.

Syftet med kommunens modell är att undvika inläsningseffekter genom att kontinuerligt utvärdera placeringen och att behålla en koppling till hemskolan för att underlätta utslussning när så är möjligt.

Erfarenheten visar att elever i de yngre årskurserna (F-6) ofta återgår till tidigare skola eller annan skolenhet efter en till fyra terminer, medan elever i de högre årskurserna mer sällan kan återgå till ordinarie skola.

4. Resursskola

Resursskola infördes som begrepp i skollagen 2022. Fristående huvudmän fick redan i nya skollagen 2010 möjlighet att begränsa mottagandet till elever i behov av särskilt stöd. I praktiken hade dock liknande verksamhet anordnats även tidigare, till exempel inom behandlingsverksamhet. 2017 avgjorde Högsta förvaltningsdomstolen⁵ att det inte strider mot skollagen att även kommuner anordnar skolenheter med begränsat mottagande.

Antalet resursskolor på grundskolenivå har successivt ökat i landet de senaste åren. I Stockholms län dominerar fristående resursskolor medan det omvända råder i övriga landet. I snitt är antal elever per resursskola 31 elever. Endast ett fåtal resursskolor har högre antal elever. För Österåkers del kan det vara värt att notera att Helleborusskolan med 150 platser i Österåker och 295 i Täby, är med stor marginal den nationellt största aktören på marknaden.

Behovet av olika organisatoriska lösningar hänger enligt utredningen samman med vilket stöd den ordinarie skolan kan ge och tillgången till andra lösningar inom kommunen. Frågan om vilket behov som finns av resursskola i en kommun är som framgår komplex och påverkas av flera faktorer.

En resursskola är till skillnad från en särskild undervisningsgrupp en egen skolenhet som tar emot elever efter ansökan. I en fristående resursskola är mottagandet inte tidsbegränsat. I en kommunal resursskola finns viss tidsbegränsning genom att placeringen enligt skollagen regelbundet ska följas upp och utvärderas för att bedöma om eleven fortfarande har behov av resursskola. En elev har rätt att gå kvar vid resursskolan så länge eleven är i behov av sådant särskilt stöd som resursskolan erbjuder.⁶

⁵ HFD 28 juli 2017 mål nr 3086-16

⁶ 10 kap. 31b § skollagen

Ansökan om placering sker genom vårdnadshavare, Om resursskolan har fler sökande än antalet platser sker ett urval. Vid urval ska de elever som har störst behov av det särskilda stödet som resursskolan erbjuder prioriteras. Av det skälet är det av största vikt att urvalet sker sakligt och rättssäkert. Vid urvalet behöver också elevsammansättning beaktas för att skapa en fungerande lärmiljö.

5. Ekonomiska förutsättningar

Budget för tilläggsbelopp, verksamhetsstöd och strukturbidrag för resursskola och central särskild undervisningsgrupp uppgår till drygt 50 miljoner kronor 2026.

Budget för strukturbidrag 2026 är cirka 9,5 miljoner kronor, varav drygt 935 tkr av kommunens strukturbidrag tilldelas egen regi för central särskild undervisningsgrupp.

För att erhålla bidrag för central särskild undervisningsgrupp eller motsvarande behöver huvudmannen redovisa uppställda kriterier för verksamheten som bedöms av utbildningsförvaltningen.

Central särskild undervisningsgrupp finansieras även gemensamt inom egen regi genom att varje enhet bidrar med en andel från egen budget till verksamheten (verksamhetsstöd kan användas). När en elev blir antagen till verksamheten, utgår även bidrag från elevens hemskola. Modellen ger incitament för lösningar inom enheten samt underlättar för återgång till ordinarie grupp genom att resurserna finns kvar inom placerande enhet.

Finansiering av centrala särskilda undervisningsgrupper är ett utvecklingsområde. Nuvarande nivå på strukturbidrag är inte anpassad för en verksamhet med 15–20 platser. En särskild utmaning är organisation och finansiering av fritidshemmet, då det ofta är få elever som nyttjar verksamheten. Kommunen kan, inom ramen för lagstiftningen, inte ge ett högre bidrag till egen regi utan att motsvarande ersättning utgår till övrig verksamhet av motsvarande slag, vilket kräver en noggrann konsekvensbedömning av verksamhetens kvalitet och hur nivån på strukturbidrag påverkar exempelvis mottagande av elever.

Tilläggsbelopp och verksamhetsstöd

Fristående resursskolor i Österåkers kommun finansieras idag genom grundbelopp, strukturbidrag och tilläggsbelopp. För den kommunala verksamheten infördes 2015 ett särskilt verksamhetsstöd i stället för individknutna tilläggsbelopp, i syfte att skapa större flexibilitet och bättre planeringsförutsättningar.

Den aktuella verksamheten avser elever med omfattande och varaktiga behov av särskilt stöd, vilket medför kostnadsnivåer som överstiger dem för ordinarie grundskoleverksamhet, bland annat till följd av krav på högre personaltäthet och specialiserad kompetens. En resursskola i kommunal regi kan därmed inte finansieras enbart genom grundbeloppet.

Det föreslås därför att ersättningen för en resursskola i kommunal regi fastställs i form av ett särskilt riktat verksamhetsstöd. Det särskilt riktade verksamhetsstödet bör utgå från den ersättningsnivå för de elever som i dag erhåller sin undervisning i de centrala särskilda undervisningsgrupperna Minirosen och Solrosen.

Ett särskilt riktat verksamhetsstöd är den mest ändamålsenliga finansieringsmodellen eftersom det:

- Säkerställer förutsägbarhet för verksamheten och kommunen som huvudman
- Gör det möjligt att planera personal- och kompetensförsörjning långsiktigt
- Stärker likvärdigheten genom en tydlig och konsekvent finansiering
- Skapar transparens i resursfördelningen gentemot andra skolformer

Genom att utgå från ersättningsnivåerna i Minirosen och Solrosen baseras modellen på redan etablerade och realistiska nivåer för elever med motsvarande behov

Under 2026 planeras verksamheten att starta med 10 elever och finansieras inom utbildningsnämndens befintliga ram.

Från och med 2027 planeras verksamheten utökas med ytterligare 10 elever, vilket innebär totalt 20 elever. Vid ett antagande om 5 elever i förskoleklass, 10 elever i årskurs 1–3 och 5 elever i årskurs 4–5, samt att samtliga elever i årskurs F–6 är inskrivna i fritidshem, beräknas den totala årskostnaden för verksamheten uppgå till cirka 9,6 mnkr. Av detta utgör det särskilt riktade verksamhetsstödet 6,1 mnkr.

Beräkningen bygger på nuvarande antaganden om elevantal och årskursfördelning och kan komma att justeras utifrån faktiskt elevunderlag. För att finansiera verksamheten i full omfattning från och med 2027 bedöms utbildningsnämnden behöva ett tillskott om cirka 6,1 mnkr avseende det särskilt riktade verksamhetsstödet. Frågan om finansiering av detta tillskott kommer att hanteras inom ramen för budgetprocessen inför 2027.

Utöver driftskostnaderna tillkommer investeringskostnader för lokalanpassningar samt uppstartskostnader för inköp av inventarier, såsom möbler, datorer, Ipads och skärmar. Kostnaderna för lokalanpassningar har utretts i samverkan med lokalförsörjningsenheten, som har kompetens inom lokalanpassningar. Vid ett beslut om att inrätta en resursskola i kommunal regi beräknas investeringskostnaden uppgå till cirka 3 mnkr för lokalanpassningar samt cirka 300 tkr i uppstartskostnader för inventarier.

6. Lokalförutsättningar och organisatoriska överväganden

Behovet av olika organisatoriska lösningar hänger enligt utredningen samman med vilket stöd den ordinarie skolan kan ge och tillgången till andra lösningar inom kommunen.

Särskilda behov hos elever som mottages eller erbjuds plats inom egen regi centrala särskilda undervisningsgruppen behöver mötas med olika typer av anpassningar.

Exempelvis behövs särskild kompetens hos medarbetare, särskilda läromedel eller annan utrustning. Ofta handlar det om behov av specifik lärarkompetens, mindre undervisningssammanhang och mer lärarstöd. Även lokalerna behöver ofta specialanpassas på olika sätt för att stödja verksamheten i dessa insatser. Samtidigt behöver lokalerna vara flexibla nog för att kunna förändras över tid, i takt med förändringar i elevunderlaget.

Lokalerna behöver också på ett bra sätt möta de särskilda krav som ställs på undervisningen. Eftersom det ofta rör sig om heterogena grupper av elever är det dock svårt att skapa generella lösningar som fungerar i varje enskilt fall. I utredningar som syftar till att skapa eller göra ändringar i lokaler för sådana grupper behöver man därför ofta göra relativt omfattande avväganden. Gemensamt för alla elever i dessa grupper är att de är i behov av någon form av anpassningar som har påverkan på lokalernas utformning.

Utredningen har identifierat behovet av att ytterligare förstärka möjligheten för elever i behov av omfattande särskilt stöd att få tillgång till en resursskola i kommunal regi. En sådan verksamhet skulle kunna erbjuda ett anpassat lärande i en trygg och stabil miljö, med bred kompetens. Möjligheten att etablera en resursskola i kommunal regi ses som ett led i att långsiktigt säkra varje elevs rätt till en likvärdig utbildning – där barnets bästa fortsatt är vägledande i alla beslut.

För att möta de krav som ställs på såväl lokaler som organisation planeras resursskolan inledningsvis att starta sin verksamhet i de lokaler den centrala särskilda undervisningsgruppen Minirosen idag använder på Röllingbyskolan. Dessa lokaler är redan i viss utsträckning anpassade för elever i behov av omfattande särskilt stöd, vilket skapar förutsättningar för en trygg och stabil uppstart med tillgång till befintlig kompetens och ändamålsenliga lärmiljöer.

Den initiala organisationen möjliggör ett begränsat elevintag om cirka 10–20 elever, med hög personaltäthet och nära samverkan mellan olika kompetenser. Genom att samlokalisera verksamheterna skapas också organisatoriska synergier och flexibilitet i resursanvändningen.

För att på sikt kunna utöka kapaciteten och möta ett eventuellt ökat behov behöver dock ytterligare eller alternativa lokallösningar ses över. En långsiktig etablering av resursskola förutsätter lokaler som fullt ut kan anpassas efter målgruppens varierande behov och samtidigt vara flexibla över tid.

7. Förslag framåt runt organisation av resursskola samt centrala särskilda undervisningsgrupper

Det förslag som förvaltningen förordar är en kombination av två befintliga centrala särskilda undervisningsgrupper (Minirosen och Solrosen) samt en kommunal resursskola (Ängsrosen). Alternativet omfattar följande verksamheter:

- *Minirosen (F-6)* föreslås kvarstå som särskild undervisningsgrupp för yngre elever med behov av korttidsplacering, utredning eller insats vid akuta situationer.

Placeringstiden ska som längst uppgå till ett år. Verksamheten föreslås lokaliseras inom befintlig skolstruktur på Röllingbyskolan.

- *Solrosen (5–9)* föreslås kvarstå som särskild undervisningsgrupp för äldre elever med behov av korttidsplacering, utredning eller insats vid akuta situationer. Placeringstiden ska som längst uppgå till ett år. Verksamheten föreslås vara centralt belägen, men inte inrymd i ordinarie skolbyggnad.
- *Ängsrosen (F–9)* etableras som en kommunal resursskola för elever med behov av extraordinärt och varaktigt stöd. Verksamheten föreslås till en början omfatta högst 20 elever och bedrivs i egna lokaler med tillgång till rekreation och idrott och föreslås lokaliseras i utbyggnadsdelen på Röllingbyskolan.
- Resursskolan Ängsrosen ska ha en bred personalgrupp med hög specialpedagogisk kompetens samt en egen elevhälsa.

Den föreslagna strukturen bedöms bidra till ökad likvärdighet, förbättrad tillgänglighet och stärkt kontinuitet i stödet till eleverna. Genom att samla och utveckla kompetens inom specialpedagogik och elevhälsa stärks även kvaliteten och den långsiktiga hållbarheten i verksamheten.

Sammantaget bedöms den föreslagna organisationen stärka kommunens förmåga att säkerställa att alla elever får den utbildning och det stöd de har rätt till enligt skollagen.

8. Slutsats, förvaltningens ställningstagande

Utbildningsförvaltningen förordar en struktur där de centrala särskilda undervisningsgrupperna kombineras med en resursskola i kommunal regi.

Detta alternativ bedöms bäst möta de ökade och varierande behoven av särskilt stöd bland elever i kommunen, samtidigt som det skapar en tydlig ansvarsfördelning mellan kortsiktiga och långsiktiga stödsatser.

Alternativet möjliggör:

- En tydlig och flexibel stödstruktur för både yngre och äldre elever.
- Tidiga och tillfälliga insatser i central särskild undervisningsgrupp, med målet med syfte att stabilisera elevens situation, utreda stödbehov och ge riktade insatser under en begränsad period (max ett år). Syftet är i första hand att eleven ska kunna återgå till sin ordinarie skolgång – det vill säga återvända till sin hemskola. I vissa fall kan det dock vara mer ändamålsenligt att eleven i stället går vidare till en annan skola eller skolmiljö, till exempel en resursskola i kommunal regi, om behovet av särskilt anpassad lärmiljö kvarstår. Denna flexibilitet gör det möjligt att fatta välgrundade beslut utifrån barnets bästa, efter gemensam bedömning mellan elevhälsa, pedagogisk personal och vårdnadshavare.
- Etablering av en resursskola i kommunal regi (F–9) med bred kompetens och anpassade lärmiljöer för elever med omfattande och varaktiga behov.

- En hållbar organisation över tid, som kan anpassas efter förändrade behov.
- Förutsättningar för samordning av kompetens och möjlighet att söka relevanta statsbidrag.

Förvaltningen bedömer att detta alternativ skapar bäst förutsättningar för likvärdighet, långsiktig kvalitet och ett stöd i linje med principen om barnets bästa enligt skollagen och barnkonventionen.

9. Verksamhetspåverkan

Skolledning

Resursskolan Ängsrosen tilldelas rektor eftersom det blir en skolenhet medan kommunövergripande särskilda undervisningsgruppernas rektorer fortfarande är respektive hemskolas rektor. Verksamhetsansvar för Minirosen/Solrosen fortsätter att knytas till en enhetschef för de kommunala särskilda undervisningsgrupperna.

Elevhälsa

Resursskolor har en egen elevhälsa som har samma organisation och upplägg som övriga elevhälsostrukturer i Österåkers kommunala skolor. Viktigt att det specialpedagogiska perspektivet tas med i planeringen.

Minirosen/Solrosen har elevhälsostöd från respektive elevs hemskola men ett övergripande stöd av Ängsrosens elevhälsoorganisation.

Ansökan och antagning

Antagning till centrala särskilda undervisningsgrupper samt till en resursskola i kommunal regi föreslås ha liknande arbetsordning som nuvarande ansökningsförfarande med en antagningsgrupp från förvaltning, skola och elevhälsa.

Ansökningar till Ängsrosen genomförs av vårdnadshavare, oavsett om vårdnadshavare har barn/elever i förskola, grundskolor i Österåkers kommun, grundskolor från andra kommuner eller från fristående grundskolor.

Ansökan till Solrosen/Minirosen genomförs även fortsättningsvis via hemskolans rektor.

Fritidshem

Fritidshemmet på Minirosen är integrerat med Röllingbyskolan. Personal från Minirosen arbetar också på Röllingbyskolans fritidshem. Elever i Minirosen har sin placering på fritidshem i kombination Röllingby samt Minirosen.

Fritidshem Ängsrosen byggs upp som en naturlig del i verksamheten utifrån samma förutsättningar som en ordinarie grundskolas fritidshem.

Skolskjuts

Rätten till skolskjuts regleras av skollagen och Österåkers kommuns riktlinjer för skolskjutsverksamhet.

Elever som går i den skola som kommunen skulle ha placerat dem i om deras vårdnadshavare inte hade gjort ett aktivt val av skola omfattas av rätten till skolskjuts. Även elever som väljer att gå i en annan skola kan ansöka om skolskjuts. En individuell prövning görs i varje enskilt fall.

Prövningen tar hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning och om det finns någon annan särskild omständighet. Vid bedömningen måste bland annat elevens ålder och allmänna mognad i trafiken samt vägsträckans trafikfarlighet beaktas.

10. Barnkonsekvensanalys

Syftet med barnkonsekvensanalysen är att bedöma barnets bästa med utgångspunkt i en specifik åtgärd eller frågeställning för att stärka barnets rättigheter och beakta barnets bästa enligt Barnkonventionen. För att göra det ska vi lyfta, se och ta tillvara barns behov och perspektiv vid varje förändring eller beslut i verksamheten. Enligt barnkonventionen är varje människa under 18 år ett barn.

Förslagen i denna återrappport berör barnkonventionens fyra grundläggande principer (artikel 2, 3, 6 och 12) samt artikel 28.

- Artikel 2: Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras
- Artikel 3.1: Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas det som bedöms vara barnets bästa.
- Artikel 6: Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling
- Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.
- Artikel 28: Barn har rätt till utbildning. Grundskolan ska vara obligatorisk, kostnadsfri och tillgänglig för alla.

Lagstiftning och styrdokument

Beslutet påverkar barn som har en placering i kommunens grundskolor. I beslutet har barnens rättigheter beaktats utifrån lagar och förordningar för att tillgodose att elever får adekvata stödinsatser i verksamheten.

I läroplan för grundskolan står att undervisningen ska anpassas efter varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och

kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.⁷

Enligt skollagen ska utbildningen inom varje skolform vara likvärdig.⁸ En likvärdig utbildning innebär emellertid inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov vilket innebär att olika vägar att nå målet behöver prövas. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen.

I skollagen regleras särskild undervisningsgrupp inom ramen för åtgärdsprogram för särskilt stöd inom en skolenhet. Beslut om placering fattas av elevens rektor. En del kommuner organiserar även kommunövergripande eller centrala särskilda undervisningsgrupper. Dessa verksamheter regleras inte i skollagen vilket medför stor variation avseende mottagande av elever och finansiering av verksamheterna.

Kommunens viljeriktning och mål

Utbildningsnämndens kvalitetsmål:

- Maximal utveckling för varje barn i kommunens förskolor
- Maximal utveckling och måluppfyllelse för varje elev i kommunens grundskolor
- Maximal utveckling och måluppfyllelse för varje elev i kommunens gymnasieskolor

Utbildningsnämnden har ett övergripande ansvar för lagstadgad utbildning i kommunen, från förskola till gymnasieutbildning.

Den långsiktiga ambitionen är att samtliga elever minst ska uppnå kunskapskraven i grundskolan, det vill säga minst betyget E i samtliga ämnen. Eleverna ska ges möjlighet att utvecklas så långt som möjligt efter sina egna förutsättningar. En avgörande faktor för elevernas måluppfyllelse är undervisningens kvalitet, vilket främst säkerställs genom behöriga, kompetenta och engagerade pedagoger.

Barnets bästa

Barnets bästa utgör en central utgångspunkt i denna utredning, som syftar till att främja ökad likvärdighet inom skolväsendet.

Utredningen utgår från att varje elev ska ges förutsättningar att lyckas i sitt lärande utifrån sina individuella behov. Undervisningen ska anpassas för att stödja elevernas fortsatta kunskapsutveckling och främja lärande med utgångspunkt i deras bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

⁷ Skolverket. *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022*, kap 1.

⁸ 1 kap 9 § Skollagen

Målet är att säkerställa att alla elever, oavsett förutsättningar, får tillgång till en undervisning som möter deras behov och ger dem reella möjligheter att utvecklas så långt som möjligt utifrån utbildningens mål.

Hur berörda huvudmän med ansvar för utbildningen vidarefördelar och använder tilldelade resurser är dock avgörande för effekten för det enskilda barnet. Uppföljning av tilldelade resurser är därför av stor vikt för att säkerställa att barnets bästa tillgodoses i praktiken.

Strukturbidrag till centrala särskilda undervisningsgrupper syftar till att ge kompensation för merkostnader på organisatorisk nivå. Det extra bidraget kan ge en ökad stabilitet i verksamheten, vilket är positivt för berörda barn. Strukturbidraget föreslås kvarstå i enlighet med bedömning av barnets bästa.

Förvaltningens bedömning

När beslut som rör barn ska fattas behöver barnets bästa beaktas enligt Barnkonventionen, artikel 3.1. Om en rättsregel är öppen för fler än en tolkning, ska den tolkning som mest verkningfullt tillgodoser barnets bästa ha företräde. En barnkonsekvensanalys gör det möjligt att bedöma vilka konsekvenser ett visst beslut får för det enskilda barnet eller för en grupp av barn.

I utredningen av hur detta beslut skulle påverka barnet har utbildningsförvaltningen inte funnit några negativa effekter. I ärendet behandlas att utreda behovet och ta fram plan för en resursskola i kommunal regi.

Enligt artikel 2 i FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) är alla barn lika mycket värda och har samma rättigheter – ingen får diskrimineras. I samband med detta beslut har ingen elev diskriminerats, och samtliga beslut har fattats med utgångspunkt i varje elevs rätt till likvärdig utbildning och stöd. De centrala särskilda undervisningsgrupperna är öppna för elever från samtliga kommunala skolor i kommunen, vilket säkerställer en inkluderande och icke-diskriminerande tillgång till särskilt stöd.

Vidare har särskild hänsyn tagits till artikel 3 i Barnkonventionen, där det tydligt anges att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn. I detta sammanhang har barnets bästa vägts in i flera delar av beslutsprocessen – både genom att säkerställa kontinuitet i skolgången och genom att upprätthålla ansvarsförhållandet till elevens hemskola. Elever som får sin undervisning i centrala särskilda undervisningsgrupper är fortsatt inskrivna i sin ordinarie skola, vilket innebär att rektor där har fortsatt ansvar för elevens utbildning. Detta bidrar till stabilitet, kontinuitet och en tydlig ansvarsfördelning, vilket är av stor betydelse för barnets trygghet och utveckling.

Utredningen har även identifierat behovet av att ytterligare förstärka möjligheten för elever i behov av omfattande särskilt stöd att få tillgång till en resursskola i kommunal regi. En sådan verksamhet skulle kunna erbjuda ett anpassat lärande i en trygg och stabil miljö, med bred kompetens. Möjligheten att etablera en resursskola i kommunal regi ses som ett led i att långsiktigt säkra varje elevs rätt till en likvärdig utbildning – där barnets bästa fortsatt är vägledande i alla beslut.

Med detta beslut tillgodoses rätten till utbildning, att grundskolan ska vara obligatorisk, kostnadsfri och tillgänglig för alla samt barns rätt till utveckling. (artikel 6 och 28, Barnkonventionen)

Konsekvensutvärdering

Beslutet om placering i central särskild undervisningsgrupp samt i resursskola i kommunal regi utvärderas löpande genom dialog med skolchef, rektorer och berörd verksamhet.